

Rdeči vihar

Povest iz prve indijanske vojne za Ohio — Po starih virih pripoveduje Fric Steuben

»Blagor mu, komur ni treba prelivati krvi. Tudi moja naloga bi bila, da varujem mir, toda belo spada k belemu, rdeče k rdečemu, bi dejal. Ni mi v krvi, da bi mirno posedeval, če vdira sila v kolibe mojih rojakov.«

Skrbno je stari stezosledec preizkušal puško, ali je nabasana, svojo dolgo puško, po kateri so ga Indijanci imenovali.

tosti vedno hujši kakor rdečeokožci. Dobro pretehtajte moj nasvet, svetlolasec. Bilo bi nerodno, če bi vam Indijanci prizanašali, belci pa bi vas položili v zemljo. Odkrito rečeno, bojim se za vas, Mirko. Vrl mož ste. Toda jaz se bojim, da se bo ta reč slabo končala. Zelo se bojim, bi dejal. Verjemite, Dane Bun pozna ljudi. Ubogajte me, odpravite se

Takšna je bila enostavna hišica: ravna streha z naloženo zemljo; v vsej stavbi ni bilo niti enega žeblija, kajti železje je bilo tistih dob silno drago.

Ze je hotel oditi, pa je še enkrat zamišljen postal. Lahno priprtihi oči je pogledal na severozapad proti nebu:

»Kmalu bodo goreče hiše belcev ožarjale nebo, bi dejal, kajti vlada ne popusti. In glavar Kornstalk — kakor vidite — navzlic svojim sporočilom grofu ne računa več s tem, da bi mogel ohraniti mir. Sicer vam ne bi poslal mirovnega pasu. To bo nevšečno poletje, bi dejal. Svetoval bi vam, da se umaknete na indijanska tla, kajti Virginci vam ne bodo privoščili mirnega življenja. Ali veste, kdo so Mičimalsa? Tako imenujejo Indijanci belokožce, ki nosijo dolge nože. In Mičimalsa so v svoji srdi-

odtod.«

Dane Bun je ob slednjih besedah silno krepko stisnil Mirku desnico, potem se je tudi on odpravil svojo pot. In ko je šel, je govoril sam s seboj in je ponovno majal z glavo. Ko je prispel do gozda, se je še enkrat ozrl, gledal je dalje časa, kakor da si hoče mirno sliko z jase natančno vtisniti v spomin. Potem je izginil med drevesi.

Tako je Mirko ostal sam z ženo in bolnim sinčkom.

Večer se je nagibal čez vršičke dreves. Lahen vetrič je upogibal visoko travo, na sinjem nebu se je zablestela večernica. Živina v ogradi je mukala.

Tiras, zvesti čuvar je položil glavo na Mirkova kolena, čim se je Mirko spet vsedel na klop pred hišo. Zvestih, razumnih oči je Tiras gledal v gospodarja.

Po kratkem odmoru se je Mirko spet dvignil, da gre opraviti delo, katero je bil ta dan toliko zanemaril.

Postopači

Lepega dopoldne — kakšna dobra dva tedna po teh dogodkih — je stal Mirko pri svojih konjih.

Resno je pogledoval proti svoji domačiji, bil je ves zamišljen. Ali naj bi res sledil nasvetu starega stezosledca in se preselil na indijanska tla? Dane Bun je bil izkušen možak, star in pretkan, poznal je ljudi in je prav gotovo menil resno, ko je njemu, svetlolascu, dajal nasvete. O tem ni dvoma, da je Dan Bun mislil pošteno.

Toda Mirko je bil vrl kmet, ne pa kakor oni virginski graničarji, ki so se bolj zabavali z lovom in nastavljanjem pasti, kakor s kmetovanjem. Tem je bilo lahko zapustiti zemljo, čim so čuli, da je tam in tam še kaj divjačine, še nekaj bivolov in bobrov, še kopica kožuhovine.

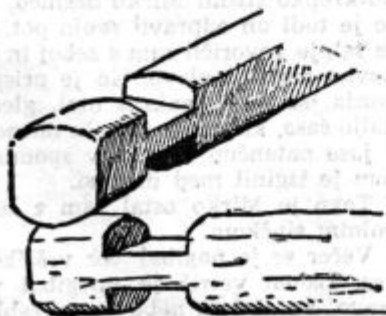
Mirko pa je bil kmet, prirasel k zemlji. Ogledoval je svojo skromno domačijo, preprosto kolibo, kakršno znajo graničarji postaviti v treh, štirih dneh. Saj to je enostavno postaviti. Ravno obsekana debela so enako dolga in v kraju zarezana, da se dajo lahko zložiti drugo na drugo. Komur je do varnosti, lahko še primerno zavaruje kolibo. Ko je dovolj teh debel nagrmađenih na vseh štirih straneh, je treba namestiti streho. Navadno je streha ravna in na njo naložiš še debelo plast ilovice, ali druge zemlje. Špranje zamašiš z mahom in ilovico, znotraj pa zavesiš z bivoljimi

in medvedjimi kožami, da ni prepiha. Tudi pohištvo so si graničarji in prvi kmetovalci napravili sami — takšna preprosta oprava je bila s hišo vred kaj hitro gotova.

Vse te domačije naseljencev v Ameriki so bile silno skromne — na vsak način je bilo v »dolgihi hišah« Irokezov in v prostornih kolibah severnih Indijancev več udobnosti, kakor v teh »log-houses« belcev, kakor so se takrat po angleško imenovalle graničarske hišice.

Mirku do hišice same ni bilo dosti. Njo je bilo — kakor rečeno — lahko podreti in znova postaviti — tudi takšno jaso je bilo lahko najti — toda on je pač imel pravo kmetško kri v sebi, rad je ostal na svojem, vse njegovi naravi je bilo zoprno potikanje in potepanje. Navezan je bil na grudo. Takšni ljudje, kakor večni popotnik Dane Bun, so mu sicer lahko bili prikupni in jih je cenil, toda nikoli jim ne bi sledil. Ljubil je snago in red. Bil je ponosen na uspehe svojega rednega dela. Morda je to bil vzrok, da sta Logan in Tekumseh bila tako navezana na Mirka, kajti njima niso bile lastne njegove kmetске vrline. Onadva sta pač bila lovca, popotnika, ki sta kraljevsko ponosno prezirala vsako delo in sta vsak telesni napor, v kolikor ni šlo za lov ali za ribolov, prepustila ženskam in belokožcem. In razlikovala sta se morda samo v tem od svojih rojakov, da sta oba slutila: velikan-sko veselje belih do dela utegne biti pogubno za Indijance. Pri Mirku sta našla vse, česar sama nista imela. Njegova navezanost na obdelano zemljo je bila obema Indijancema popolnoma nerazumljiva. Pogosto sta, zatopljeni v misli, sedela cele ure na robu gozda in sta Mirka opazovala pri delu, preden sta se mu pojavila.

(Dalje prihodnjič.)

Tako so pritrdili tram k tramu

Tloris preproste kolibe

Požrešni lovec Spaka

**Spisal in risal Milan Simončič, dijak II. razr. gimnazije
v Ljubljani**

Zajec po gozdu skaka,
lovec na njega čaka;
kmalu je zagrmelo,
lovec je zajca ustrela.

Zajec mu dol' omahne,
nogo si izpahne;
lovec ga v torbo spravi
na vlak se z njim odpravi.

Vlak naprej jo piha,
lovec težko diha;
na hrbtu ima zajca
vsa mokra mu je srajca.

Doma že žena čaka
»Kaj si prinesel, Spaka?«
A on se le obregne
in zajca ven potegne.

Rokave si zavihnne
zajca s kože pihnne
trebušček mu razpara:
»V kvašo daj ga, stara!«

Zajec je že pripravljen
na mizo je postavljen.
»Kje je pa omaka?«
zabrunda lovec Spaka.

Omako sem naredila
cmoke z njo polila,
ker ti je bila sila
se skleda je razbilal«

Lovec je ves razkačen,
ker dolgo je že lačen.
Za mizo se je vsedel
in cel'ga zajca snedel.

Trebuh se mu napihne
se zvija in milo vzdihne,
nato pa v posteljo skoči
želodec mu pa poča.

Zena zavpije
solza jo oblije
»Požrešen si bil zmiraj
zdaj pa le umiraj!«

Risbe v številkah

Dragi stric Matič! Po dolgem času se
spet oglasim v Tvojem kotičku. Poš-
ljem ti sliko policaja Celizelja, ki je na-
pravljen iz samih števil. Upam, da Ti
bo všeč, čeprav ni preveč lep. Prav lepo
Te pozdravlja Tvoj zvesti bralec »Mla-
dega Jutra«

Voje Jože, dijak na Jesenicah.

Enajst pišk

Spisala Tanja Sajović, III. razr. gimnazije v Kranju

Neki človek je imel lepo posestvo. Imel pa je tudi dva sinčka in eno hčerko. Nekega večera je poslala mati hčerko na studenec po vodo. Ko je deklica natakala vodo, je prišla k njej koklja z desetimi piškami in jo kavsnila v no-

počival, se mu je nasulo v žep praprotno seme.

Na kresni večer ga je poslala mati po vodo. Zdelo se mu je, da ni nikjer vodnjaka, in ko ga je iskal, je šel nehotе trikrat okrog dvorišča. Naenkrat pa je začul dvanaest pišk, ki so se pogovarjale. Vsaka je kaj povedala, enajsta pa je vzdihnila: »Ah, ko bi moj bratec vedel, kako naj me reši!« — »Kako? Kako pa?« so jo spraševale piške. »Moral bi iti do velike skalne gore, v kateri je lina. Iz treh enoletnih leskev naj splete vratca za to lino, vzame naj dva kosa zastrupljenega mesa, da zastrupi z njima zmaja, ki stražita zlati ključek. Brata, ki je tam ujet, naj pošlje domov. Sam pa naj odpre z zlatim ključkom vrata zlatega gradu. V gradu bo našel srebrno kanglico, v kateri je zlata voda. Če me poškropi s to vodo, bom postala zopet deklica,« je pravila enajsta piška. Ko je deček to slišal, je stekel domov in se drugo jutro napravil na pot. Prišel je do gore in zagledal skozi lino svojo sestrico. Ho-

go. Ta koklja pa je bila čarovnica in zato se je punčka takoj spremenila v piško. Mati, ki je pogrešila hčerko, je poslala starejšega sina, da jo poišče. Ta je res šel in srečal starčka, ki ga je vprašal, kam gre. Neprijazni deček mu je odgovoril: »Kaj te to briga!« Starček je zmajal z glavo in molče odšel. Deček pa je hodil in hodil ter prišel končno do velike skale, v kateri je bila lina. Ko je pogledal skozi lino, je zapazil v neki dvorani svojo sestrico. Hitro je zlezal v dvorano, toda sestrice ni bilo nikjer. In ko je hotel nazaj, je bila lina zaprta.

Ker starejšega sina ni bilo nazaj, je mati poslala na pot mlajšega. Tudi on je srečal starčka, ki ga je vprašal, kam gre. Povedal mu je in ga prosil za svet. Starček mu je rekel: »Če boš šel na kresni večer trikrat okrog dvorišča in boš imel v žepu praprotno seme, ne da bi ti vedel zato, boš videl in slišal svojo sestro.« Deček se mu je lepo zahvalil in odšel domov. Nazaj grede ga je pot vodila skozi gozd in ko je v njem

tel je hitro do nje, toda spomnil se je, da mora najprej splesti vratca. Napravil si je iz šibe lok, ustrelil dva zajca, ju zastrupil in spletel iz treh leskov vratca. Pritrdil jih je na lino in zlezal v goro. Najprej je srečal dva zmaja, ki

jima je vrzel meso. Takoj sta se zavalila mrtva na tla. Napodil je brata domov, vzel zlati ključek in krenil proti vzhodu. Prispel je do kamenitega, marmornatega in srebrnega gradu, a povsod so mu veleli — naprej. Končno je prišel do zlatega gradu. Odprl je vrata in vstopil v dvorano, v kateri je stala miza s tremi kanglicami. Kamenita, marmornata in srebrna. V kameniti je bila navadna, v marmornati srebrna in v srebrni kanglici zlata voda. Ko je hotel vzeti srebrno kanglico, se je prikazala čarovnica — kokoš in mu branila. Potegnil je meč in ji odsekal glavo. Zagrmelo je, se zablistalo in deček je stal poleg doma. Tu se je spomnil, da ne ve, katera piška je njegova sestra.

Zato je postavil vseh enajst pišk v vrsto in jih polil z zlato vodo. Naenkrat je stalo pred njim deset kraljičin in njegova sestra. Ena izmed kraljičin je vzel za ženo, druge pa so mu prinesle darila, ki jih je razstavil. Tudi jaz sem bila na razstavi in vam lahko povem, kaj je dobil. Zlat prstan z briljantom, zlata kanglica, zlat deček, zlata košarica z dijamantnim sadjem, zlat kip boginje sreče, enajst zlatih pišk s kokljo, zlata preproga, šopek zlatih cvetic in zlat srček so bili darovi devetih kraljičin. Fant je postal kralj in je s svojo ženo vladal še dolgo, dolgo vrsto let.

Vožnja po »smrtni steni«

Na velesejmih in v cirkusu vidite časih pozače motornih koles, kako se z glasni mhrupom vozijo po navpični strani steni velike kadi. Taká vožnja se zdi človeku silno nevarna in vratolomna, v resnici pa ni tako hudo. Seveda se zmerom lahko pripeti nesreča, a v večini primerov se take vožnje srečno končajo.

Te predstave se naslanjajo na zakon sredobežnosti. Saj veste iz lastne izkušnje: ako vihtite kamen, ki je privezan na motvoz, v krogu, ohranja sredobežnost motvoz v napetosti. Morda ste tudi že kdaj poizkusili vihteti v krogu z vodo napolnjeno posodo, in če ste to dovolj spretno in hitro delali, se zaradi sredobežnosti ni razlila niti kapljica vode.

Motorni vozač je uporabil ta izkustva v svojo korist. Voziti začne na dnu kadi; pri tem stalno povečava hitrost vožnje, v precej hitri dirki pride do poševnega prehoda, in ko je dosegel zadostno hitrost, zavoji na navpično steno. Z naraščajočo hitrostjo se sredobežnost povečava, in tako vozi motorni vozač razmeroma varno po »smrtni steni«.

Stric Matic deli nagrade

Na zadnji natečaj je dobil stric Matic toliko lepih in prisrčnih pisem, da je bil kar ganjen. Ni si mogel kaj, da ne bi zvišal števila obljubljenih nagrad. Ob razpisu se je zavezal, da nagradi z lepimi mladinskimi knjigami deset najboljših spisov. Ker so se pa Jutrovčki tako vneto udeležili natečaja, je tudi stric Matic radodarno odprl roke in poklonil namesto desetih — šestnajst lepih nagrad.

Za nagrade so bili izžrebani tile Jutrovčki:

Ludvig Elga, uč. I. razr. osn. š. na Jesenicah,

Gale Ivanka, uč. V. razr. v Grosupljem,

Visečnik Milan, uč. IV. razr. v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici,

Mandelc Anica, uč. mešč. šole v Žalcu,

Terglav Vladimir, uč. VI. razr. v Mozirju,

Vizjak Pavlica, uč. II. razr. osn. šole v Hrastniku,

Bolčevič Štefanija, uč. IV. razr. v Radečah pri Zidanem mostu,

Žitko Milenka, uč. IV. b. razr. v Verdu pri Vrhniku,

Modic Mici, uč. V. razr. osn. š. Podpeč 3 p. Preserje,

Kušar Dušan, uč. III. razr. osn. š. v Zagorju ob Savi,

Zor Marija, uč. I. razr. mešč. šole pri Uršulinkah v Ljubljani,

Beigott Dušan, uč. osn. šole v št. Lenartu v Slov. gor.,

Gnezda Neva, uč. II. razr. gimn. v Ljubljani, Maribor-ska ul. 20,

Žiger Nadislav, dijak III. razr. klas. gimn. v Mariboru,

Vaš Albina, uč. IV. razr. šole šolskih sester v Celju,

Kordež Franc, uč. IV. razr. v Podnartu pri Kranju.

Vsak nagrajenec je prejel lepo, z mnogimi slikami okrašeno knjigo iz „Mladinske knjižnice Jutra“.

Stric Matic vošči vsem nagrajencem mnogo smeha in zabave pri branju, obenem pa želi, da bi ostali vsi Jutrovčki zvesti svojim obljubam, da bodo mamice zmerom ljubili in spoštovali.

Naš novi natečaj

Pri zadnjem natečaju so se vsi Jutrovčki tako imenitno postavili, da je bil stric Matic ves navdušen. Videti je, da vam je bil ta natečaj po duši, in srčno želimo, da bi ostali vse življenje zvesti sklepom, ki ste jih izrazili v vezani in nevezani besedi.

To pot vam stric Matic dovoli, da si sami izberete za spise kakršnokoli snov. Kdor se želi udeležiti tega natečaja, naj nam pošlje prost sestavek. Lahko nam opiše svoj rojstni kraj, kako preživlja počitnice, zanimiv dogodek iz otroških let, popis kakenga izleta ali daljšega potovanja; fantje, ki so na kmetih doma, lahko opišejo veselo življenje na paši itd. itd. Glavno je, da ima vsak spis res kaj vsebine, da je kratek in jedrnat, spisan s črnilom na čistem papirju in pravilno naslovljen. Vse dobre spise bomo objavili. Nagradili bomo pa deset spisov, ki bodo najbolj zabavni. Skušajte torej opisati kak dogodek na smešen način! To pot se lahko šaljiuci posebno izkažejo.

Spise naslovite takole: Stric Matic, uredništvo „Jutra“ v Ljubljani. Objavljati jih začnemo že prihodnjo nedeljo in jih bomo sprejemali do konca avgusta. Stric Matic vam želi prav vesele in zadovoljne počitnice, obenem pa tudi želi obilo zabave pri pisanju!

Rikitikitavi v boju s kačo

V Orientu poznajo nekakšno vrsto podlasic, ki jo imenuje pokojni angleški pisatelj Ruyard Kipling »rikikititavi«. Pod tem imenom poznajo to vrsto podlasic skoraj povsod.

Riki je velik sovražnik kač, in prav zato ga v Indiji zelo cenijo. Saj ste gotovo že kdaj slišali, koliko ljudi umre v Indiji vsako leto zaradi kačjega pika.

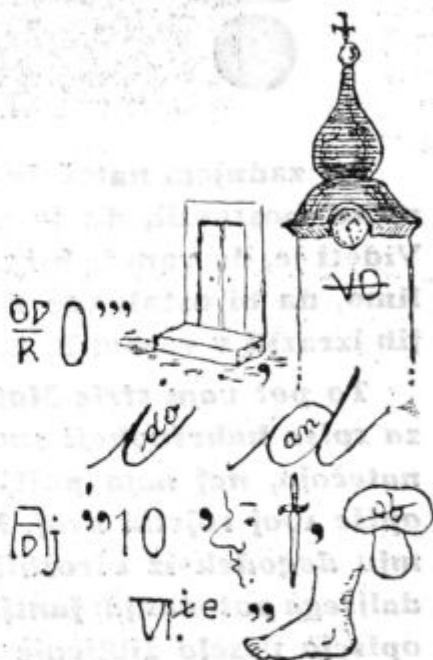
Zadnja statistika je pokazala, da umre za kačjim pikom približno dvajset tisoč ljudi na leto. Po tem takem ni čudno, da se v Indiji še prav posebno zanimajo za riki in jih imajo močno v časteh.

Kdor je imel kdaj priliko, da je mogel na svoje oči opazovati boj med rikijem in kačo, ne bo izlepa pozabil tega zanimivega in napetega doživljanja. Z naježeno dlako in ves drhteč od togote in bojaželjnosti se postavi mali riki sovražniku naproti. Kači se pozna, da se kaj dobro zaveda, da ima pred seboj nevarnega nasprotnika. Potuhnjeno se zviže v klobčič, samo zgornji del života dvigne in se ziblje, zdaj na levo zdaj na desno ter preži na priliko, da bi mogla zadeti malega rikija s svojim smrtonosnim ugrizom. Ko se ji zdi trenutek primeren, zažene kladivasto glavico tako bliskovo naprej, da človeško oko ne more slediti njenemu gibu. Riki pa ima vkljub svoji jezi in bojaželjnosti zelo bistro oči. V zadnjem hipu odskoči, takoj nato pa šine kači, ki je še v napadalni legi, na tilnik, kjer ji z ostrimi zobki pregrize vretence.

Tako se navadno konča ta boj. Časih se pa tudi zgodi, da podlasica ni dovolj hitra. Kača jo ugrizne, vendar predrejo strupeni zobje podlasic le težko skozi debeli kožušček. A tudi kadar se kači posreči, da ugrizne podlasico v živo, niki pogosto preboli strašno zastrupljenje in ostane živ.

Riki ni posebno plah in se zelo rad udomači. Ker prav dobro lovi tudi miši in podgane, ga uporabljajo v tropskih deželah namesto domače mačke. Prost teka po hiši, in domači ga imajo radi. Le eno napako ima riki: hudo radoveden je in povsod hoče biti zraven.

Rebus

Rešitev križanke 1

Vodoravno. 1. Troja, 2. Risan, 7. za, 9. muf, 11. Re, 13. os.

Navpično. 1. Trst, 3. Rim, 4. os, 5. jaz, 6. Anam, 8. Hus, 10. ar, 12. as.

Listnica uredništva

Pozor nagrajenci! Knjižne nagrade smo Vam poslali na naslove, ki so bili objavljeni v našem listu. Komur pismo-
noša ni prinesel knjige na dom, jo naj gre iskat k upraviteljstvu šole